

U S T A W A

z dnia 2021 r.

o zmianie ustawy o ochronie przyrody

Art. 1

W ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020r. poz. 55, 471, 1378) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 126 ust. 1 po pkt 5 wprowadza się pkt 6-10 w brzmieniu:
 - ”6) Kormorany - w uprawach rolnych i stawach hodowlanych;
 - 7) Żurawie - w uprawach rolnych i stawach hodowlanych;
 - 8) Dzikie gęsi – w uprawach rolnych i stawach hodowlanych;
 - 9) Łabędzie - w uprawach rolnych i stawach hodowlanych;
 - 10) Krukowate - w uprawach rolnych i stawach hodowlanych.”

Art. 2

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Cel i potrzeba ustawy oraz rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana

Proponowany projekt ustawy ma na celu dokonanie zmian w ustawie o ochronie przyrody, uzupełniając obowiązujące przepisy o odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone działalnością gatunków będących pod ochroną, poprzez rozszerzenie zakresu o kategorię ptactwa prawnie chronionego.

W obecnym stanie prawnie brakuje regulacji umożliwiających wypłaty rekompensat rolnikom, hodowcom za straty spowodowane przez ptaki pozostające pod ochroną.

Aktualnie normy prawne obciążające Skarb Państwa lub dzierżawcę bądź zarządcę obwodu łowieckiego w zakresie odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzęta będące pod ochroną, zostały zawarte w art. 126 ust. 1 pkt 1-5 ustawy o ochronie przyrody oraz w art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo łowieckie z dnia 13 października 1995 (Dz. U. 1995 Nr 147 poz. 713). Obowiązujące przepisy odnoszą się jedynie do żubrów, wilków, rysi, niedźwiedzi i bobrów - zawartych w art. 126 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody oraz do dzików, łosi, jeleni, danieli i saren zakwalifikowanych w ustawie Prawo Łowieckie, nie uwzględniając ptactwa.

W ostatnim czasie rolnicy coraz częściej borykają się z problemem szkód wyrządzonych w uprawach rolnych i stawach hodowlanych przez ptaki prawnie chronione, których populacja stale rośnie, ponosząc liczne straty, za które nie przysługuje im żadne odszkodowanie z uwagi na brak uwzględnienia ptactwa będącego pod ochroną, jako gatunku za który odpowiedzialność ponosi Skarb Państwa. Ptaki osiadając na uprawianych gruntach doszczętnie wyniszczają uprawę wydziobując zasiane ziarno bądź wybierając młode rośliny po wschodach. Stado ptaków może liczyć nawet kilkaset osobników, w efekcie ich wizyty na polu wiążą się najczęściej z potrzebą dokonywania nowych zasiewów i ponoszeniem po raz drugi nakładów na nasiona i związane z tym prace polowe. Sytuacja powtarza się w przypadku strat powodowanych przez kormorany w stawach hodowlanych. Dodatkowo, nawet jeśli rolnik odsieje zniszczoną uprawę lub posieje gatunek inny niż uszkodzony przez ptaki, często plon z takiej uprawy jest niższy, co w rezultacie powoduje dalsze straty gospodarza. Na dzień dzisiejszy jedynym, jednocześnie mało skutecznym sposobem próby ochrony plonów przed szkodami jest odstraszenie, na przykład metodą hukową, albo przez puszczenie nagrań odgłosów naturalnych wrogów ptaków, na co jednak wymagane jest zezwolenie w przypadku chronionych ptaków. Mając na uwadze, ciężką pracę rolników, którzy utrzymują bezpieczeństwo żywnościowe w kraju, zasadne jest wprowadzenie regulacji, umożliwiającej wypłaty rekompensaty za szkody powodowane przez ptactwo prawnie

chronione, tak aby rolnik nie ponosił kosztów utrzymania zwierząt dziko żyjących, żerujących na jego uprawach i stawach hodowlanych.

Co roku przylatuje do Polski około 60 tysięcy kormoranów, które zakładają tu gniazda, a w każdym w nich wykluwają się średnio dwa pisklęta. To oznacza, że pod koniec sezonu lęgowego czyli około lipca mamy w Polsce około 120 tysięcy ptaków, które tu żerują. Każdy z nich zje około 400 gramów ryb, bo żywi się tylko rybami – również tymi cennymi – jak węgorz, sandacz, szczupak czy lin.

Instytut Rybactwa Śródlądowego wyliczył, że kormorany żerujące na jeziorach północno-wschodniej Polski zjadają łącznie co roku blisko 1,2 tys. ton ryb. Na kormorany przypada ok. 80 proc. ryb zjadanych przez wszystkie zwierzęta drapieżne. To więcej niż odławiają na tym terenie zawodowi rybacy (ok. 1 tys. ton).

Projektowane zmiany

Dodanie do art. 126 ust. 1 punktów 6-10 ustawy o ochronie przyrody, umożliwi rolnikom korzystanie z mechanizmu rekompensaty za ponoszone straty w uprawach i stawach hodowlanych spowodowane szkodliwą działalnością ptactwa prawnie chronionego.

Informacja o zgodności projektu z prawem Unii Europejskiej

Przepisy projektowanej ustawy nie są sprzeczne z prawem Unii Europejskiej.

Skutki finansowe dla budżetu państwa

Precyzyjne określenie skutków finansowych dla budżetu państwa jest trudne do oszacowania ze względu na brak wystarczającej ilości danych potrzebnych do ustalenia odszkodowania. Biorąc pod uwagę ilość i jakość strat, które powodują corocznie kormorany, żurawie, dzikie gęsi, łabędzie oraz krukowate można przyjąć, że wartość odszkodowań wyniesie ok. 70-100 milionów zł.

Projekt nie powoduje powstania skutków finansowych w budżetach jednostek samorządu terytorialnego.

Konsultacje społeczne

Projekt ustawy został pozytywnie zaopiniowany przez wojewódzkie izby rolnicze. Środowisko rolnicze oczekuje zmian w polskim systemie prawnym, wprowadzających

gwarancję odszkodowania dla tej grupy społecznej za ponoszone straty w uprawach i stawach hodowlanych wyrządzone przez ww. w ustawie gatunki prawnie chronione.

Akty wykonawcze do ustawy

Projekt ustawy nie wymaga wydania dodatkowych aktów wykonawczych.

Warszawa, 3 marca 2021 r.

BAS-WAPM-450/21

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SP. WP. OR. 62.6.2021

Data wpływu 05.03.2021

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu
ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody
(przedstawiciel wnioskodawców: poseł Zbigniew Ziejewski)**

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2019 r. poz. 1028, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projektodawcy proponują znowelizowanie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55, ze zm.). Zgodnie z proponowaną zmianą w art. 126 ust. 1 tej ustawy Skarb Państwa miałby odpowiadać za szkody wyrządzone w uprawach rolnych i stawach hodowlanych przez kormorany, żurawie, dzikie gęsi, łabędzie oraz krukowate.

Projektowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Materia, której dotyczy projekt, pozostaje poza zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej.

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Projekt nie reguluje kwestii objętych zakresem prawa Unii Europejskiej.

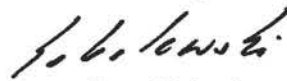
4. Konkluzja

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Autor:

Tomasz Jaroszyński
ekspert ds. legislacji
w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski

Warszawa, 3 marca 2021 r.

BAS-WAPM-451/21

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SP5.WP.020.62.7.2021

Data wpływu: 05.03.2021

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia w sprawie
stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie
przyrody (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Zbigniew Ziejewski) jest
projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art.
95a regulaminu Sejmu**

Projektodawcy proponują znowelizowanie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55, ze zm.). Zgodnie z proponowaną zmianą w art. 126 ust. 1 tej ustawy Skarb Państwa miałby odpowiadać za szkody wyrządzone w uprawach rolnych i stawach hodowlanych przez kormorany, żurawie, dzikie gęsi, łabędzie oraz krukowate.

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody nie jest projektem ustawy wykonującej prawo UE w rozumieniu art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu.

Autor:

Tomasz Jaroszyński
ekspert ds. legislacji
w Biurze Analiz Sejmowych

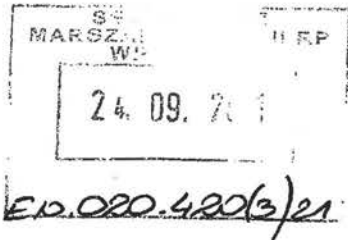
Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski

Warszawa, dnia 19 sierpnia 2021 r.

Posel na Sejm
Zbigniew Ziejewski

Szanowna Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu RP

Szanowna Pani Marszałek

Jako przedstawiciel wnioskodawców poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody (EW-020-420/21) informuję, iż przedmiotowy projekt ustawy nie powoduje konieczności wydania nowych aktów wykonawczych, o których mowa w art. 126 ust. 11 ustawy a jedynie konieczność zmiany powyższego aktu.

Założenia aktu wykonawczego

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 lutego 2018 r. w sprawie szacowania szkód wyrządzonych przez niektóre gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową należy uzupełnić o:

- kormorany - w uprawach rolnych i stawach hodowlanych;
- żurawie - w uprawach rolnych i stawach hodowlanych;
- dzikie gęsi – w uprawach rolnych i stawach hodowlanych;
- łabędzie - w uprawach rolnych i stawach hodowlanych;
- krukowate - w uprawach rolnych i stawach hodowlanych.

Minister Środowiska w drodze rozporządzenia określa:

1. Tryb postępowania przy szacowaniu szkód wyrządzonych przez:

- żubry,
- wilki,
- rysie,
- niedźwiedzie,
- bobry,

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. SPS-WP.020.62.18.2021
Data wpływu 24.09.2021

- kormorany,
- żurawie,
- dzikie gęsi,
- łabędzie,
- krukowate.

Ponadto Minister Środowiska określa sposób wypłaty odszkodowań za szkody, wzory dokumentów dotyczących szacowania szkód i wyliczania odszkodowań za szkody oraz terminy zgłoszenia i szacowania szkody.

Wojciech Ligęza

SĄD NAJWYŻSZY
Rzeczypospolitej Polskiej

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

SEKRETARIAT PIERWSZEGO SZEFY
L.dz. DS. 175. 2021. 21
L.dz. WP. 1.9.03.2021

Warszawa, dnia 17 marca 2021 r.

BSA III-021-75/21

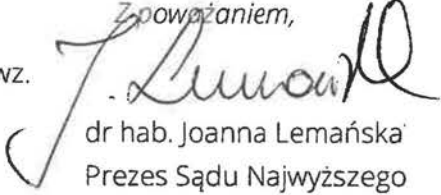
Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 8 marca 2021 r., SPS-WP.020.62.5.2021, uprzejmie informuję, że Sąd Najwyższy działając na podstawie art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 154) nie zgłasza uwag do *poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody*, albowiem projektowany akt prawny nie jest aktem normatywnym na podstawie którego orzekają i funkcjonują sądy, jak również nie ma on wpływu na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego.

Z poważaniem,
wz.
dr hab. Joanna Lemańska
Prezes Sądu Najwyższego
kierujący pracą Izby Kontroli
Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-WP.020.62.10.2021

Data wpływu 22.03.2021r.

62

PAŃSTWOWA RADA OCHRONY PRZYRODY

THE STATE COUNCIL FOR NATURE CONSERVATION

Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa, e-mail: prop@mos.gov.pl, kontakt@prop.org.pl

tel. (+48 22) 36 92 479 / 36 92 461, fax: (+ 48 22) 36 91 159, <https://prop.org.pl>

PROP/ 2/2021

Warszawa, 22 marca 2021r.

Pan Dariusz Salomończyk
Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 8 marca 2021r., znak: SPS-WP.020.62.5.2021, w sprawie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody przedstawiam poniżej opinię na ten temat.

Problem wzrastających populacji niektórych gatunków i konsekwencje ich obecności oraz żerowania powodują różnego rodzaju problemy i konflikty. Jest to bardzo złożony problem i jest on konsekwencją przede wszystkim zmian w środowisku oraz sposobie jego użytkowania. Przed ostatnie 30 lat nastąpiła diametralna zmiana struktury i rodzaju upraw rolniczych jak i poziomu technologicznego. Gospodarka rolna jest, i powinna być, ukierunkowana na zagwarantowanie żywności ludziom, ale jej rozwój nie jest obojętny dla różnorodności. Zmiany w środowisku wpływają na wielu gatunków, powodując w stosunku do niektórych wzrost zagrożenia wyginięciem, a dla niektórych możliwość ekspansji demograficznej. Te ostatnie gatunki prędzej czy później zaliczymy do tzw. konfliktowych, ponieważ bardzo często występować będą niepożądane interakcje z działalnością ludzi. W warunkach naszego kraju jak i innych państw Europy w celu zachowania różnorodności biologicznej musimy stosować metody ochrony czynnej, szczególnie względem gatunków o większych arealach i bytujących grupowo.

Problem jest ważny, ale w ocenie PROP zaproponowana zmiana ustawy o ochronie przyrody poprzez rozszerzenie art. 126 nie będzie w obecnych warunkach możliwym do zastosowania rozwiązaniem problemu konfliktu. Szkody powodowane przez gatunki dzikie powinny być odpowiednio rekompensowane przez Państwo, ale konieczne jest precyzyjne określenie w jaki sposób.

W przedstawionym do opinii projekcie zmiany ustawy o ochronie przyrody ważne są dwie kwestie. Pierwszą z nich jest konieczność wyszczególnienie konkretnych gatunków w grupie „dzikie gęsi” i „krukowate”. Status różnych gatunków należących do dzikich gęsi jest różny, są w tej grupie nawet gatunki obce. Zapisy w ustawie

powinny być precyzyjne pod tym względem. Podobnie krukowate to rodzina, w której są gatunki o różnym statusie i nie wszystkie są konfliktowe. Brakuje na liście ptaków szpaka, który powoduje straty w sadach. Drugą kwestią jest brak metodyki szacowania szkód od ptaków. Zapisy ustawy wskazują, że odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez zwierzęta nie obejmuje utraconych korzyści, a ogranicza się jedynie do szkody rzeczywistej, którą należy wykazać. Brak metodyki i konkretnych rozwiązań nie pozwoli na wykonanie procesu odszkodowawczego i zmieniony zapis art. 126 pozostanie praktycznie martwy. Brak metodyki jest znany, gdyż składane projekty badawczo-rozwojowe, m.in. opracowanie metodyki przy użyciu nowoczesnych technik było celem projektu składanego w 2020 do NCBiR w ramach POIR przez spółkę Gicago.

Warto również zwrócić uwagę na inne rozwiązania znajdujące się w gestii odpowiednich ministrów. Pierwsze to możliwość wspierania finansowo właścicieli gospodarstw na terenach wrażliwych, narażonych na konflikty. Przykładem może być wspieranie hodowców karpia w postaci dopłat lub wcześniej w ramach programów wodno-środowiskowych. Podobnie programy rolno-środowiskowe mogą być skierowane na wsparcie obszarów szczególnie dotkniętych przez migrujące populacje ptaków.

Możliwe jest również płoszenie gatunków chronionych, na które zezwolenia wydają regionalni dyrektorzy ochrony środowiska. Z tej możliwości korzystają głównie właściciele sadów (szpak) oraz gospodarstw rybackich (kormoran).

Warto również dodać, że w przypadku gatunków konfliktowych powinny istnieć rozwiązania w postaci programów zarządzania tymi gatunkami, w których stosowane byłyby metody minimalizujące problemy. Powstały propozycje takich strategii dla kilku gatunków ptaków (kormoran, żuraw), przekazane do GDOŚ w 2012 roku, ale niestety zgodnie z ustawą o ochronie przyrody minister właściwy ds. środowiska jest zobowiązany do przygotowania programów ochrony gatunków zagrożonych, do których gatunki konfliktowe nie należą.

Z poważaniem,

Przewodnicząca PROP

Prof. dr hab. Wanda Olech-Piasecka

Do wiadomości:
Członkowie PROP

KRAJOWA RADA IZB ROLNICZYCH
adres do korespondencji:
Parzniew, ul. Przyszłości 5, 05-804 Pruszków
e-mail: sekretariat@krir.pl
www.krir.pl

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS
L.dz.....PS.....175.235.21
Data wpływu.....02.04.2021r.

KRIR/MJ/288/21

Warszawa, 2021-03-29

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

Pan

L.dz.SPS-WP.020.62.5.2021

Dariusz Salamończyk

Data wpływu02.04.2021

Zastępca Szefa

Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z przesłanym pismem znak: SPS-WP.020.62.5.2021 z dnia 8 marca 2021 r., przy którym otrzymaliśmy *poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody*, uprzejmie informuję, że Zarząd Krajowej Rady Izb Rolniczych zgłasza uwagi i propozycje samorządu rolniczego do przedmiotowego projektu.

Proponowane przepisy projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody wychodzą naprzeciw problemom zgłaszanym przez rolników, których uprawy i stawy hodowlane narażone są na straty powodowane przez ptactwo chronione. Może też przyczynić się do rozwiązania problemu producentów rolnych ze szkodami wyrządzanymi w uprawach rolnych, stawach hodowlanych i zwierzętach hodowlanych.

Należy podkreślić fakt strat powstałych w stawach hodowlanych. Podjęte środki ochrony gatunkowej kormorana czarnego spowodowały niewspółmierny wzrost populacji, co przekłada się na bezpośrednie skutki finansowe i populację lokalną ryb. Straty spowodowane przez kormorany czarne podczas żerowania powodują również uszkodzenia ryb, co jest przyczyną dodatkowych infekcji bakteryjnych i grzybiczych, w konsekwencji, jeśli rany są rozległe – prowadzą do śnięć i zwiększenia jeszcze szkód w stawach hodowlanych.

W obecnej sytuacji prawnej rolnik nie ma możliwości wnoszenia jakichkolwiek roszczeń o odszkodowanie za szkody wyrządzane przez dzikie ptactwo będące pod ochroną, jak i poza nią. Wprowadzona możliwość uzyskania każdorazowo zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na odstępstwo od zakazu płoszenia i niepokojenia ptaków objętych ochroną gatunkową jest niewystarczająca i mało skuteczna. Jedyną, obecnie funkcjonującą, formą wsparcia dla osób, które poniosły szkody w związku z bytowaniem gatunków chronionych jest zwolnienie z obowiązku uiszczania opłaty skarbowej za wydanie zezwolenia GDOŚ lub RDOŚ za czynności zakazane w stosunku do tych gatunków.

W projekcie ustawy należy uwzględnić dodatkowo szkody powodowane przez ptactwo (krukowate), które nie tylko osiadając na uprawianych gruntach wyniszcza uprawę wydziobując zasiane ziarno, ale także niszczy ułożone w pryzmach baloty np. sianokiszonki, które składowane są u rolnika. W związku z tym należy uwzględnić, że szkody powodowane przez dzikie ptactwo nie dotyczą tylko zasiewów i młodych wschodów, ale również składowanych balotów.

Biorąc powyższe pod uwagę proponuje się dodanie w art.126 ust. 1:

a) w punkcie 10) krukowate – w uprawach rolnych i zwierzętach hodowlanych;

Potrzeba zmiany przepisu wynika ze szkód jakie ptaki krukowate wyrządzają w chowie drobiu np. gęsi, korzystających z wolnych wybiegów czy pastwisk. Krukowate, jako ptaki drapieżne, polują na pasące się drób, szczególnie we wczesnym okresie rozwoju, wyrządzając straty na podobnym poziomie co inne drapieżniki (np. lisy);

b) po punkcie 10 dodać punkt 11) szponiaste – w stawach i hodowli zwierząt.

Wśród ptaków, za których działanie powinny zostać wprowadzone odszkodowania należy uwzględnić rybołowy, które powodują zauważalne straty w stawach hodowlanych. Przyznanie odpowiedniego, jednorazowego rocznego odszkodowania (w przypadku stwierdzenia bytowania pary w pobliżu stawu rybnego) mogłoby stanowić dla właściciela stawu rekompensatą za poniesione straty.

Ponadto, zdaniem samorządu rolniczego, do listy gatunków zaproponowanych przez wnioskodawców projektu ustawy należy dopisać: czapłę, muflona, bobra oraz wydrę. W obecnym stanie prawnym brakuje regulacji prawnych umożliwiających wypłatę rekompensat rolnikom za szkody powodowane przez te gatunki.

Z poważaniem,

PREZES
KRAJOWEJ RADY IZB ROLNICZYCH
WIKTOR SZMULEWICZ

Szanowny Panie Ministrze,

KR-51-152/21/KBU

Warszawa, 7 kwietnia 2021 roku

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L.dz. DS. 175.242.21
08.04.2021

Data wpływu

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa

Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie
Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z 8 marca 2021 r. (SPS-WP.020.62.5.2021) dotyczące zaopiniowania poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Zbigniew Ziejewski), Prokuratura Generalna zgłasza następujące uwagi:

1. Zmiany legislacyjne proponowane w projekcie zmiany ustawy o ochronie przyrody, polegające przyznaniu odszkodowania ze środków publicznych za szkody wyrządzone przez niektóre gatunki ptaków podlegających prawnej ochronie (takie jak: kormorany, żurawie, dzikie gęsi, łabędzie i krukowate) rozszerzają odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa w zakresie, który nie jest konstytucyjnie wymagany w świetle dotychczasowego standardu wypracowanego w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego. Co więcej, rozwiązania te - w zaproponowanym kształcie - mogą być niezgodne z Konstytucją i naruszać zasadę równości wobec prawa (art. 32 ust. 1) oraz zasadę równej ochrony praw majątkowych (art. 64 ust. 2 Konstytucji).

Należy podkreślić, że Trybunał Konstytucyjny w dotychczasowym orzecznictwie nie opowiadał się za bezwzględną potrzebą przypisywania Skarbowi Państwa majątkowej odpowiedzialności za wszystkie szkody wyrządzone przez zwierzęta objęte ochroną gatunkową, w tym za szkody wyrządzone przez ptaki. W wyroku z 28 września 2015 r. (K 20/14) Trybunał stwierdził, że art. 126 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody jest zgodny z art. 32 ust. 1 i art. 64 ust. 2 Konstytucji. Nie podzielił tym samym zarzutów Prokuratora Generalnego co do konieczności kompensowania wszystkich tego rodzaju uszczerbków w mieniu ze środków publicznych. Trybunał oparł swój pogląd na wcześniejszym orzecznictwie, m.in. na wyroku z 24 kwietnia 2014 r. (SK 56/12), zgodnie z którym „nie istnieje ogólne i abstrakcyjne prawo do odszkodowania od Skarbu Państwa, rozumiane jako jedno z praw majątkowych podlegających równej ochronie na podstawie

art. 64 ust. 2 Konstytucji". Zdaniem Trybunału, w odniesieniu do szkód wyrządzanych przez zwierzęta, podstawą odpowiedzialności Skarbu Państwa nie jest również art. 77 ust. 1 Konstytucji, który ustanawia prawo do wynagrodzenia szkód wyrządzonych przez niezgodne z prawem działania organów władzy publicznej. Jak wskazał w uzasadnieniu wyroku o sygn. K 20/14 konstytucyjnie chroniona własność wiąże się też z określonymi obowiązkami właściciela, w tym z obowiązkami uzasadnionymi koniecznością ochrony interesu publicznoprawnego. Trybunał wskazał nadto, że konsekwencją wprowadzenia ochrony zwierząt powinno być, w pierwszej kolejności, podejmowanie działań zapobiegających powstawaniu szkód w gospodarce człowieka lub je minimalizujących przez właścicieli lub użytkowników mienia zagrożonych powstaniem szkody, którą mogą wyrządzić te zwierzęta, we współpracy z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska lub z dyrektorem parku narodowego. Obowiązujące przepisy zawierają tego rodzaju mechanizmy, a tym samym właściciel dysponuje różnymi środkami prawnymi pozwalającymi zapobiec lub ograniczyć potencjalne szkody wyrządzone przez ptactwo w jego mieniu. Wobec tego nie jest konieczne zapewnienie właścicielowi dodatkowej kompensacji ze środków publicznych w reżimie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa.

2. Niezależnie od powyższej uwagi co do braku konstytucyjnych podstaw rozszerzenia odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, projektowane rozwiązanie - przez ograniczenie odpowiedzialności jedynie do szkód wyrządzonych przez wskazane w nim enumeratywnie ptactwo w „uprawach rolnych i stawach hodowlanych”, a zatem w określonych rodzajach własności, może być uznane za niekonstytucyjny z powodu naruszenia prawa do równego traktowania (art. 32 ust. 1) i prawa do równej ochrony praw majątkowych (art. 64 ust. 2 Konstytucji). W świetle dotychczasowego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego niedopuszczalne jest bowiem różnicowanie sytuacji prawnej z uwagi na rodzaj mienia, w których szkody zostały wyrządzone, a taki skutek wywoływałby projektowany przepis. Artykuł 126 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody w zakresie, w jakim ograniczał odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez żubry do szkód w uprawach, płodach rolnych lub w gospodarstwie leśnym, przez wilki i rysie do szkód w pogłowie zwierząt gospodarskich, przez niedźwiedzie w pasiekach, w pogłowie zwierząt gospodarskich oraz w uprawach rolnych oraz przez bobry do szkód w gospodarstwie rolnym, leśnym lub rybackim został uznany przez Trybunał Konstytucyjny w wyrokach z 21 lipca 2014 r. (K 36/13) oraz z 3 lipca 2013 r. (P 49/11) za niezgodny z art. 32 ust. 1 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji. W wyroku z 21 lipca 2014 r. Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że „wprawdzie z Konstytucji nie wynika prawo podmiotowe, którego treścią jest odszkodowanie ze środków Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez zwierzęta podlegające ochronie gatunkowej, to jednak skoro ustawodawca przyznaje na podstawie rozwiązań ustawowych takie prawo jednemu podmiotom, musi respektować zasady konstytucyjne”. Wśród takich zasad Trybunał wymienił zasadę równości wobec prawa (art. 32 ust. 1 Konstytucji) oraz zasadę równej ochrony prawnej własności i innych praw majątkowych (art. 64 ust. 2 Konstytucji). Według Trybunału niemożność żądania, zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody, odszkodowania ze środków Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną przez żubry, wilki, rysie i niedźwiedzie w mieniu

innym niż określone w tej ustawie, wskazywało, że miała miejsce nieuzasadniona konstytucyjnie ingerencja władzy publicznej w sferę interesów ekonomicznych jednostki.

Mając powyższe na uwadze, proponowane ograniczenia odpowiedzialności Skarbu Państwa do szkód wyrządzonych przez ptactwo wymienione w projekcie ustawy jedynie w „uprawach rolnych i stawach hodowlanych” może zostać uznane za niezgodne z konstytucyjną zasadą równości wobec prawa oraz zasadą równej ochrony prawnej własności i innych praw majątkowych. Wskutek stwierdzenia niekonstytucyjności tych przepisów może dojść do powstania obowiązku odszkodowawczego Skarbu Państwa na podstawie art. 77 ust. 1 Konstytucji i art. 417¹ k.c. - z tytułu bezprawia legislacyjnego.

Projektowany przepis może również wywoływać trudności praktyczne związane z oceną tego czy szkody zostały wyrządzone przez objęte ochroną gatunkową ptaki wymienione w projektowanym przepisie. Należy zaznaczyć, że szkody wyrządzone przez zwierzęta wskazane w obowiązującym art. 126 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody (żubry, rysie, wilki, niedźwiedzie czy bobry) są stosunkowo łatwe do zidentyfikowania oraz trwale (np. ilość zagryzionych zwierząt, ścięte drzewa, nory bobrów w groblach itd.). Pozwala to na dokonanie odpowiednich oględzin oraz ich ocenę, nawet po upływie pewnego okresu. Sytuacja może być znacznie utrudniona w zakresie ustalania szkód wyrządzonych przez ptactwo. Po pierwsze, trudności mogą pojawiać się na etapie ustalenia, który dokładnie gatunek ptaka dokonał danych szkód, a w konsekwencji, czy szkoda została dokonana przez gatunek, za który odpowiedzialność odszkodowawczą ponosi Skarb Państwa. W sytuacji migracji ptaków ustalenie danego gatunku odpowiedzialnego za szkodę może okazać się niemożliwe. Po drugie, warunki atmosferyczne (opady atmosferyczne, i silne wiatry) mogą poważnie utrudnić lub uniemożliwić dokonanie odpowiedniej oceny szkody.

3. W uzasadnieniu projektu ustawy wskazano również, że projekt ten nie wymaga wydania dodatkowych aktów wykonawczych. Jednakże na podstawie art. 126 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa i ministrem właściwym do spraw rybołówstwa określa, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania przy szacowaniu szkód oraz sposób wypłaty odszkodowań za szkody wyrządzone przez niektóre gatunki zwierząt objętych ochroną prawną, a także wzory dokumentów dotyczących szacowania szkód i wyliczania odszkodowań oraz terminy zgłoszenia i szacowania szkody, kierując się potrzebą dokonywania oceny rzeczywistej szkody oraz przyjęcia wysokości wyceny szkody według cen rynkowych. Obecnie kwestie te reguluje rozporządzenie Ministra Środowiska z 8 lutego 2018 r. w sprawie szacowania szkód wyrządzonych przez niektóre gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową (Dz. U. z 2018 r. poz. 645). Rozporządzenie to określa tryb postępowania przy szacowaniu szkód wyrządzonych jedynie przez: żubry, wilki, rysie, niedźwiedzie oraz bobry (§ 1 pkt 1 rozporządzenia). W przypadku zmiany ustawy o ochronie przyrody konieczna byłaby również odpowiednia zmiana przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 126 ust. 11 tej ustawy.

Mając powyższe na uwadze, Prokuratoria negatywnie ocenia proponowane rozwiązania.

Z wyrazami szacunku

Artur Woźnicki

Wiceprezes Prokuratorii Generalnej RP

/podpisano elektronicznie/

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Warszawa, dnia 13.04. 2021 r.

PIERWSZY ZASTĘPCA
PROKURATORA GENERALNEGO
PROKURATOR KRAJOWY

PK I BP 0280.53.2021

dot. SPS-WP.020.62.5.2021

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS
L.dz. DS. 175.276.21
Data wpływu 21.04.2021

Pan
Dariusz Salamończyk
Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

W odpowiedzi na pismo z dnia 8 marca 2021 r., SPS-WP.020.62.5.2021, dotyczące poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody (projekt bez numeru, wniesiony w dniu 26 lutego 2021 r.), przekazanego Prokuratorowi Generalnemu do wyrażenia opinii w trybie art. 3 § 1 pkt 12 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2021 r. poz. 66), uprzejmie informuję, że o przedstawionym projekcie, normującym problematykę leżącą poza zakresem zadań prokuratury, nie przedstawiam opinii.

z p.c.i.n

Bogdan Święczkowski

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

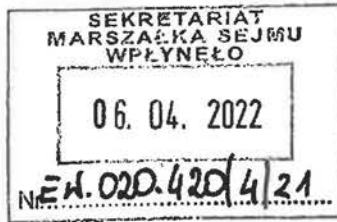
L.dz. SPS-WP.020.62.15.2021

Data wpływu 21.04.2021

Warszawa, 5 kwietnia 2022 r.

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Komisja Ustawodawcza
UST.00. 40.2022

Pani
Elżbieta WITEK
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek

Przekazuję – przyjętą na posiedzeniu w dniu 5 kwietnia 2022 r. – opinię Komisji Ustawodawczej:

– o poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody (przedstawiciel wnioskodawców poseł Zbigniew Ziejewski).

Z poważaniem

Przewodniczący Komisji

Arkadiusz Myrcha

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-WP. 020. 62. 21. 2021

Data wpływu 06.04.2022r.

OPINIA nr 212
Komisji Ustawodawczej

w sprawie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody

przyjęta na posiedzeniu
w dniu 5 kwietnia 2022 r.

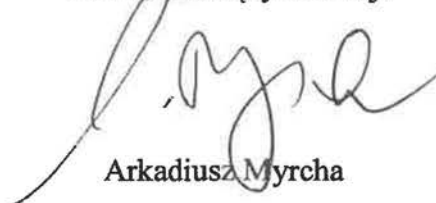
dla Marszałka Sejmu

Komisja Ustawodawcza, na posiedzeniu w dniu 5 kwietnia 2022 r., rozpatrzyła skierowany przez Marszałka Sejmu – w trybie art. 34 ust. 8 regulaminu Sejmu, celem wyrażenia opinii w świetle zgłoszonych wątpliwości w sprawie zgodności projektu z Konstytucją – poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody.

Komisja, po przedstawieniu projektu i wysłuchaniu ekspertów, przeprowadziła dyskusję. W wyniku głosowania Komisja

- **uznała ten projekt za dopuszczalny.**

Przewodniczący Komisji

Arkadiusz Myrcha